

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Шьолъырхэм яхэхъоныгъэ фэгъэхьыгъэу

Кремлин.ру

А. Гусев

УФ-м ишьолъырхэм ясоциальнэ-экономикэ хэхъоныгъэкӀэ унэе программэхэр зэрагъэцаклэхэрэм, 2025 — 2030-рэ илъэсхэм ателытэгъэ ащ фэдэ программакӀэхэм яухэсын, шьолъырхэм хэхъоныгъэ ягъэшлыгъэным япхыгъэ юфыгъохэм мыщ щатегушылагъэх.

Блакыгъэ илъэсхэм шьолъырхэм азыныкӀо нахьыбэр унэе программэхэм ягъэцӀэнкӀэ гурытымкӀэ Урысыем гъэхьагъэу щашлыгъэхэм ашъхъэдэклыгъэх. Джащ епхыгъэу а программэхэр лъагъэклотэнхэу унашъо ашлыгъ. Къэралыгъом ипашэ Федеральнэ ЗэлуӀкӀэм зызэрэфигъэгъэгъэ тхыгъэм ащ фэгъэхьыгъэу кыщылуагъ. Мы лъэныкъомкӀэ юфшӀэпӀэ ашлагъэхэм зэлуӀкӀэм щядэлугъэх.

УФ-м экономикэ хэхъоныгъэмкӀэ иминистрӀэ Максим Решетниковыр, партиеу «Единэ Россием» и Генеральнэ совет и Секретарь ипшъэрылхэр зыгъэцӀкӀэрэ, УФ-м и Президент и Полномочнэ лыӀлоу Урал федеральнэ шьолъырым шыӀэ Владимир Якушевыр юфшӀэабзэм кыщыгушылагъэх.

Максим Решетниковым кызэрэхигъэщыгъэмкӀэ, мылькӀум ипроцент 98-р экономикэм изыкӀегъэлэтын пӀэуагъэхьащт. Рахъухэрэ проектхэм яшлуагъэкӀэ инвестициехэр нахьыбэу къахалхъан, юфшӀэпӀэ чыпӀэкӀэ мин 18 зэхачэн, юфшӀэным ипроизводительность зыкырагъэлэтынэу альэкӀыщт.

ЗэлуӀкӀэм зэрэщыхагъэунэфыкыгъэмкӀэ, анахъэу аӀуачӀэ зэрэхьылӀэщтыр инфраструктурэ пэрыохъухэр дэгъэ-зыжыгъэнхэр, экономическэ шьолъыр шъхьафхэм, технопаркхэм, промышлен-

УФ-м ПрезидентӀэ Владимир Путиным видеоконференцие шыӀкӀэм тетӀэу Урысые Федерацием и Правительствэ хэтхэм тыгъуасэ зэлуӀкӀэ адырилагъ. Хэгъэгум ишьолъырхэм япашэхэр, Адыгеим и Лышъхъэу КъумпӀыл Мурати ахэм ахэтӀэу, юфшӀэабзэм хэлэжыагъэх.

нэ паркхэм зягъэушъомбгъуэгъэныр ары. ГушыӀэм пае, промышленнэ шьолъырӀэу «Инэмым» игъэпсын Адыгеим шыла-гъэклотэщт, фэгъэклотэныгъэ яӀэу бизнес цыӀкӀумрэ гурытымрэ арылхэр мыщ цыӀэжъэнхэ альэкӀыщт.

ЗэлуӀкӀэм зэрэщыхагъэунэфыкыгъэмкӀэ, унэе программэхэр нахьышӀоу агъэцӀкӀэнхэм пае лъэпкӀэ проектхэмрэ нэмыкӀ федеральнэ программэхэмрэ амалӀэу къатыхэрэр нахь икӀоу шьолъырхэм кызфагъэфедэн фае. Максим Решетниковым кызэрилуагъэмкӀэ, лъэпкӀэ проектӀэу «Зеклонымрэ хьакӀэ-пэгъоклынымрэ» зыфилорэм кыдыхэ-лытагъэу зеклонымкӀэ кластерӀэу агъэ-псырэм инфраструктурэ ишынкӀэ юфшӀэабзэхэр джыдэдэм Адыгеим щызэрэхьэх. Унэе программакӀэм диштӀэу зыгъэпсэфыпӀэу «Лэгъонакъэ» псыры-кӀуапӀэхэр, газрыкӀуапӀэхэр, электроэ-нергийер аӀкӀэзыгъэхьащт псэуалхэр зэрэщагъэпсыщтхэ мылькур кыха-гъэкӀыщт.

Шъугу къэтэгъэкӀыжы 2024-рэ илъэ-сым нэс Адыгэ Республикэм социаль-

нэ-экономикэ хэхъоныгъэ зеришӀыщт программэр зэрагъэцаклэрэм осэ дэгъу кызэрэфашлыгъагъэр, шлуагъэ кытӀэу программэм кыдылхьтэрэ мылькур Адыгеим ыгъэфедэн зеришӀэкыгъэр. Ащ ишлуагъэкӀэ мы аужырэ илъэсхэм шьолъырым иэкономикэ гурытымкӀэ хэгъэгум гъэхьагъэу щашлыгъэхэм анахьы фэдитӀукӀэ нахьыбэу зыкызэриӀэтыгъэр кыхагъэщыгъ.

КъумпӀыл Мурат зэлуӀкӀэм икӀэуэххэм къатегушыӀэзэ зэрэхигъэунэфыкыгъэмкӀэ, унэе программэр ыпӀэкӀэ къэуцу-гъэгъэ юфыгъохэм язэшӀохыни, инвестициехэр нахьыбэу къахалхъанхэми афэлэжыагъ. УФ-м и Президент ыштэгъэ унашъом тетӀэу социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ зэрашырэ унэе программэхэм Адыгеир джыри ахэлэжъэщт. Программалэр 2025 — 2030-рэ илъэсхэм агъэцӀкӀэщт, федеральнэ бюджетым имылькоу сомэ миллиарди 6 ащ пӀэу-хьащт. Экономикэм зыкӀэзыгъэлэтыщт юфшӀэабзэ 7 зэрэхьанӀэу рахъухъэ. Анахъэу анаӀэ зытырагъэтыщтыр бизнес цыӀкӀум, гурытым, агропромышленнэ

комплексым лӀэпыӀэгъу ягъэгъотыгъэныр, зеклоном, промышленностым амалӀэу яӀэхэм ахэгъэхьогъэныр ары.

«Адыгэ Республикэм социальнэ-экономикэ хэхъоныгъэ зеришӀыщт унэе программакӀэм диштӀэу тапӀкӀэ тылхы-кӀотэщт. Депутатхэр, республикэм ыцӀкӀэ сенаторхэр, бизнесменхэр ягъусэхэу программэм хагъэхьащт юфшӀэабзэхэмкӀэ предложениехэр къагъэхьазырыгъэх. Урысыем экономикэ хэхъоныгъэмкӀэ и Министерствэ федеральнэ министерствэхэм яспециалистхэр кыхэлажъэхэзэ предложениакӀэхэм щатегушылагъэх», — кыӀуагъ КъумпӀыл Мурат.

Унэе программэм ифшӀэабзэхэу 2030-рэ илъэсым нэс зэрэхьащтхэм яшлуагъэкӀэ мыбюджет инвестициехэм, хэбзэлахъхэм къахэхъонхэу, юфшӀэпӀэ чыпӀэкӀэхэр бэу зэхачэнхэу мэгугъэх.

«Урысыем и ПрезидентӀэ Владимир Путиным лъэшӀэу тыфэраз Адыгэ Республикэм пае программэр лыгъэклотэ-гъэнӀэу унашъо зеришӀыгъэм пае. УФ-м и Правительствэ программэр зиухэсы-щтым джыдэдэм тежэ кыхьащт илъэсым ащ игъэцӀкӀэн тыублэным пае. Программэм кыдыхэлытэгъэ юфшӀэабзэхэмрэ агъэцӀкӀэжыгъэ лъэпкӀэ проектхэмрэ ягъэцӀкӀэн ыуж титыщт. Цыфхэм ящы-ӀӀкӀэ-псэукӀэ зыкӀэзыгъэлэтыщт, социаль-нэ-экономикэ хэхъоныгъэ языгъэшӀыщт лъэныкъохэм тащылхьыкӀотэным ти-шъыпкӀэу тыпылхьыщт», — кыӀуагъ Адыгеим и Лышъхъэ.

АР-м и Лышъхъэ ипресс-кӀулыкӀу кытыгъэ къэ-бархэмкӀэ ЛЫШӀЭ Саныет.

Мэфэклым ихэгъэунэфыклым зыфагъэхъазыры

Республикэм и Мафэу къэблагъэрэм ихэгъэунэфыклым фэгъэзэгъэ зэхэщэкло комитетым тыгуасэ зэхэсыгъо илагъ. Ащ тхьамэтагъор щызэрихъагъ АР-м и Лышхъэ ыкли министрэхэм я Кабинет я Администрации ипашэу Владимир Свеженец.

Зэхэсыгъом хэлэжъагъэх АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу Владимир Нарожнэр, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, муниципальнэ образованием, къулыкъу зэфэхъафхэм япашэхэр.

АР-м лъэпкъ лофхэмкӀэ, Ӏэ-кӀыб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэкъэгъухэм адырӀэ зэпхыныгъэхэмкӀэ ыкли къэбар жугъэм иамалхэмкӀэ и Комитет ипашэу Шхьэлэхъо Аскер шӀолъыр мэфэклым зэхэщэкӀхэм къатегушыӀэзэ къызэрилуагъэмкӀэ, цыфхэр жугъэу зыхэлэжъэштхэ лофтхъабзэхэр чӀэпыогъум и 4 — 5-м шыӀэштхы.

Апэрэ мафэм республикэм шыпсэуу къэралыгъо тын зэфэхъафхэмкӀэ къыхагъэщыгъэхэм ахэр зышаратыжыштхэ лофтхъабзэр, нэужым мэфэкӀ зэхэхэр АР-м и Къэралыгъо филармоние шыкӀоштхы. Ахэр Адыгеим иорэдылохэмрэ къэ-шӀокло ансамблэхэмрэ зыхэлэжъэштхэ концерткӀэ аухыштхы.

КъыкӀэлъыкӀорэ мафэм, чӀэ-пыогъум и 5-м, хэбзэшӀу зэрэ-хъугъэу, шыгъачӀэ республикэ ипподромым шыӀэшт. ПӀшорыгъэшьэу зэрагъэнэфагъэмкӀэ, ар пчӀэдыжым сыхъатыр 11-рэ ныкӀорэм рагъэжъэшт. АщкӀэ мэфэкӀыр къызэлуахышт.

Ащ нэмыкӀэу Мыекъуапэ

икъэлэ парк, бульварэу «Теклоныгъ» зыфилорэм, нэмыкӀ чыплэхэм культурнэ ыкли спорт лофтхъабзэ зэфэхъафхэр ащы-зэхэщэкӀхы. Пчыхъэм Лениным ыцӀэ зыхъырэ гупчэм гала-концерт шыкӀошт. Пчыхъэм сыхъатыр 6-м ар рагъэжъэшт.

Владимир Свеженец къы-зэрилуагъэмкӀэ, ащ республикэм иорэдылохэр, иансамблэхэр ары хэлэжъэштхэр, Урысы-

ем «ижъуагъохэм» ащыщ къы-рагъэблэгъэн гухэль ялӀ. МэфэкӀыр мӀшлоустхъокӀэ аухы хэбзагъ, ау мыгъэ ар хэтыштми джыри рахъухъагъэгоп.

Республикэм имуниципальнэ образованием мэфэкӀ лофтхъабзэхэр ащыкӀоштхы, мы мафэхэм ахэр агъэнафэх, за-фагъэхъазыры.

— ХэушхъафыкӀыгъэ дзэ операцием хэлажъэхэрэм яуна-

гъохэм тафэгущошт, мэфэкӀ зэхэхъэхэм къадгъэблэгъэштхы. Ар типшӀэрылӀ шхъалэхэм ащыщ. Район ыкли къэлэ администратурием япашэхэм ащ анаӀ тырагъэтын фае, — **къылуагъ Владимир Свеженец.**

Джащ фэдэу АР-м и Лышхъэ пшӀэрылӀ къызэришӀыгъэу чыплэхэр зэрагъэкъэбзэштхэр, ащ пае мээ лофшӀэнхэр зэрагъэнэфагъэхэр ащ къыхигъэщыгъ.

МэфэкӀ лофтхъабзэхэр щы-нэгъончӀэнхэм хэбзэухъумэкӀо къулыкъухэр фэгъэзэгъэштхы. А мафэхэм ахэм гъэлъэшыгъэу лоф ашӀэшт, цыфыбэ зыщы-зэхэщэкӀ чыплэхэр полицием ыкли Росгвардием ахэтхэм къагъэгъунэштхы, медицинэм илофышӀэхэри Ӏэпылэгъу хъун-хэм фэхъазырыштхы.

ХЪУТ НӀфсӀт.

А. Гусев

ПшӀэрылӀхэр зымыгъэцакӀэхэрэм ахагъэхъагъ

УФ-м монополием пшӀуеклогъэнымкӀэ икӀулыкӀу АР-мкӀэ и ГъӀорышӀапӀэ пенсионнэ ыкли социальнэ страхованиемкӀэ федеральнэ Фондым и Къутамэу АР-м шыӀэм тэрзэу зэхэзымы-хыхэрэм апае къа-шӀырэ телевизор-хэр къалӀкӀэзыгъэ-хъащт компанием икӀыхъхынкӀэ зэнэ-къокъоу зэхыщэгъа-гъэм ыналӀ тыри-дзагъ.

Ащ теклоныгъэр къы-щыдэзыхыгъэу зэзэгъы-ныгъэр игъом зымыгъэ-цӀэлагъэр ары ащ ушхъа-гъу шхъалэ фэхъугъэр.

Краснодар ишакӀоу зэзэгъыныгъэм ыуасэ процент 33,5-м нэсэу къезгъэлыхыгъэр ары зэ-пстэумэ атекӀуагъэр, ау пӀалӀэхэм адиштэу ипшӀэрылӀхэр ыгъэцӀ-кӀагъэхэп.

Пенсионнэ ыкли социальнэ страхованиемкӀэ Фондым и Къутамэ, хэ-бзэгъэуцугъэм къызэрэ-щилорэм тетэу, монопо-лием пшӀуеклогъэнымкӀэ къулыкӀум зыфигъэзагъ. ЗипшӀэрылӀхэр зымы-гъэцакӀэхэрэм яспискэ

компаниер хагъэхъанэу ар къыкӀэлъэлугъ.

— **Товарыр къезыгъэ-олӀэн фэягъэм ар игъом зэримыгъэцӀэлагъэм, ащ ыуж зэритыгъэр къызэ-римыушыхъатыжыгъэм апае списокэм хэгъэхъ-гъэн фаеу монополием пшӀуеклогъэнымкӀэ къу-лыкӀум икомиссии ыпӀы-тагъ, — къыщыхагъэ-щыгъ ГъӀорышӀапӀэм ипресс-къулыкӀу.**

ШӀугу къадгъэкӀыжын, зэзэгъыныгъэр зымыгъэ-цӀэлагъэхэм яреестрэ хэгъэхъэгъэным къыкӀы-рэр илӀэситӀум къэралы-гъо ыкли муниципальнэ закупкэхэм ахэлэжъэн фимытыныр ары.

Пщыныжъ ыхъышт

Адыгеим щыщ ильэс 52-рэ зыныбжъ Людмила Туль-скаяр зэрэмысэмкӀэ Саратов хэку хыкумым унашӀоу ыштагъэм хэбзэ кӀуачӀэ илӀ хъугъэ.

Урысые Федерацием и Уголовнэ кодекс ия 275.1-рэ статья диштэу ильэси 4 хъапс ащ тыралхъагъ.

Урысыем щынэгъон-чӀэнымкӀэ и Федераль-нэ къулыкӀу АР-мкӀэ и ГъӀорышӀапӀэ зэригъэу-нэфыгъэмкӀэ, Л. А. Туль-скаям Украинэм щынэ-гъончӀэнымкӀэ икӀулыкӀу илӀыкӀохэм гушыӀэ ариты-гъагъ Урысыем ищынэ-гъончӀагъэ зэщызыгъэ-къошт лофхэм зэрахэлэ-жъэщтымкӀэ.

Илахьыл благъэу пщы-ныжъ зэрагъэхъырэр ыкли хэушхъафыкӀыгъэ дзэ операциер зыщыкӀорэ чы-плӀэм къулыкӀу щихъы-

нымкӀэ Урысыем зыкӀэу-хъумэжынымыкӀэ и Ми-нистерствэ зэзэгъыныгъэ дзэшылы зышӀоигъор Ук-раинэм и Улэшыгъэ КӀуа-чӀэхэм ясатырхэм аха-гъэхъанэу амал шыӀэмэ бзылӀфыгъэр кӀэупчӀагъ, Урысые Федерацием ищы-нэгъончӀагъэ изэщыгъэ-гъончӀэнымкӀэ икӀулыкӀу илӀы-кӀохэм Ӏэпылэгъу афэхъу-ным ежъ зэрэфэхъазы-рыр арилуагъ.

Украинэм илӀыкӀохэм бзылӀфыгъэм зэпхыныгъэ къызэрэдыряӀэщтыр къы-ралуагъ, Урысыем идзэ-къулыкӀушӀэхэмрэ идзэ-псэуальэхэмрэ зыдэщыӀэ чыплэхэм яхыплэгъэ къэ-

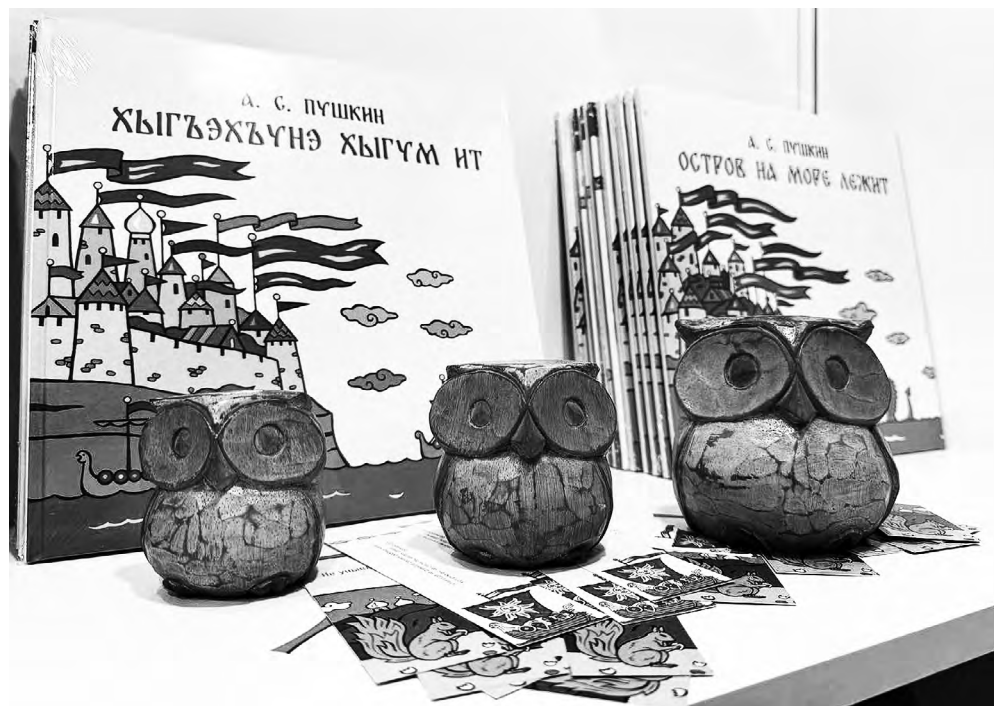
бархэр къыугъоинхэу ыкли аӀэклигъэхъанэу пшӀэрылӀ къыфашыгъ.

Урысыем щынэгъон-чӀэнымкӀэ и Федеральнэ къулыкӀу АР-мкӀэ и ГъӀорышӀапӀэ оперативнэ-лӀыхъун лофтхъабзэу зэ-рихъагъэхэм яматериал-хэр ӀэубытыплӀэ къызыфа-шыхъэзэ, Л. А. Тульскаям уголовнэ лоф къыфызэ-луахыгъ ыкли Урысыем и Уголовнэ кодекс ия 275.1-рэ статья диштэу пщы-ныжъ тыралхъагъ.

Урысыем щынэгъон-чӀэнымкӀэ и Феде-ральнэ къулыкӀу АР-мкӀэ и ГъӀорышӀапӀэ ипресс-къулыкӀу

Тхылъхэм ялъэтегъэуцо щыкӀуагъ

Москва щыкӀогъэ Дунэе кӀэлэцӀыкӀу тхылъ ермэлыкӀым Адыгэ къэралыгъо университетым итхылъ тедзэпӀэ хэлэжъагъ.

Егъэджен литература-кӀэр ыкӀи кӀэлэцӀыкӀухэм апае кыдагъэкӀыгъэ тхылъхэу «Адыгеим икӀэлэцӀыкӀу литератур» зыфилогӀэр къэгъэлъэгъоным рахылагъэх, ахэр адыгабзэкӀэ ыкӀи урысыбзэкӀэ тхыгъэх.

Жэнэ Къырымызэ ыцӀэ-кӀэ Дунэе зэнэкӀокъоу республикэм щызэхашӀэрэм текӀоныгъэ кышӀыдзыхыгъэхэм ятхылъхэр ыкӀи ясурэтхэр ары анахыбэу къэгъэлъэгъоным рахылагъэхэр.

Тхылъ 14 ащ кыща-

гъэлъэгъуагъ. Ахэм ахэтых УнэрэкӀо Раерэ Татьяна Кимрэ атхыгъэу «КӀэлэцӀыкӀухэм апае адыгэ хабзэр», Жэнэ Къырымызэ итхылъхэу «Сурэт ашыгъэ писмэр», УнэрэкӀо Фатимэ ытхыгъэу «Осмэн дунаир зерегъашӀэ», Кипке

Насиб итхылъхэу «Тыгъэ нэбзыим фэгъэхыгъэ пшысэр», Сихъу Султан ытхыгъэу «Зэныбджэгъу зэгъогогъухэр», Абрэдж Сафият ытхыгъэу «Симышь», КӀурашыне Лейлэ итхылъ зэфэшъафхэр, А. С. Пушкиным ипоэмэу «Руслан и Людмила» зыфилогӀэрм ипычыгъоу адыгабзэкӀэ Дербэ Тимур зэридзэкӀыжыгъгъэр, нэмыкӀхэри.

Тхылъ ермэлыкӀым кӀэу рахылагъэхэм ащыгъэджен пособиэу «Адыгабзэм ибзэхабз» зыфилогӀэр. Адыгэ грамматикэм фэгъэхыгъэ тетрадыр филологии шӀэныгъэхэмкӀэ

кандидатэу Долэ Рузанэ зэхигъэуцагъ. Адыгабзэм изэгъэшӀэнкӀэ гъэцӀкӀэжын зэфэшъафхэр ащ кыдэхъагъэх.

Дунэе кӀэлэцӀыкӀу тхылъ ермэлыкӀым Адыгеим икӀэлэцӀыкӀу литературэ хэхъэгъэ тхылъхэм Юныгъом и 6-м лъэтегъэуцо ялагъ. Адыгэ къэралыгъо университетым илӀыкӀохэр, Жэнэ Къырымызэ итхыгъэхэм афэгъэхыгъэ Дунэе литературэ зэнэкӀокъум ижори хэтхэм, тхылъу рахылагъэхэр зытхыгъэхэм ыкӀи зэзӀдзекӀыгъэхэм ащыщхэр логӀтхыабзэм хэлэжъагъэх.

Я 2-рэ Днэе кӀэлэцӀыкӀу

тхылъ ермэлыкӀыр Юныгъом и 4-м кышӀегъэжъагъэу и 8-м нэс къэгъэлъэгъон Гупчэу «Экспоцентр» зыфилогӀэрм щыкӀуагъ. Тхылъ тедзэпӀэ 50 фэдизмэ ятхылыкӀэхэр кыра-хылагъэх. Мэфитфым логӀтхыабзэ зэфэшъафхэр, тхылъыкӀэхэм ялъэтегъэуцохэр, лекциехэр, зэдэгущылагъухэр, мастер-классхэр, егъэджен марфонхэр, спектаклэхэр ыкӀи къэгъэлъэгъонхэр, концертхэр мыщ хэлэжъэхэрэм афызэхашагъэх.

Адыгэ къэралыгъо университетым ипресс-кӀулыкӀу.

УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ И УІЭШЫГЪЭ КӀУАЧІХЪХЭМ

УРЫСЫЕ ФЕДЕРАЦИЕМ И УІЭШЫГЪЭ КӀУАЧІХЪХЭМ
ЗЭЗЭГЪЫНЫГЪЭМ ТЕТӀУ КЪУЛЫКЪУ АЩЫХЪЫГЪЭНЫР

АДЫГЭ РЕСПУБЛИКЭМ ЗЭТЫГЪОУ
ЩАРАТЫРЭР СОМЭ

2000000-м НЭС

ХЭУШЪХЪАФЫКЫГЪЭ ДЗЭ ОПЕРАЦИЕМ ХЭЛАЖЪЭХЭРЭМ
МАЗЭ КЪЭС СОМЭ 214000-м ЩЕГЪЭЖЪАГЪЭУ АРАТЫ

ЗЭКӀОЛІЩІТХЭР:

Адыгэ РеспубликэмкӀэ кӀалэу МывсӀула и ДӀэ комиссариат
8(8772)52-11-25
п. МывсӀула, ур. Комсомольск, 217

Адыгэ РеспубликэмкӀэ МывсӀула районим и ДӀэ комиссариат
8(8777)75-15-55
п. Тулашор, ур. Октябрьск, 20

Адыгэ РеспубликэмкӀэ Дзеджа, Козьмогло районим и ДӀэ комиссариат
8(8777)99-70-47
ст. Дзеджа, ур. Краснэр, 316

Адыгэ РеспубликэмкӀэ Краснодарск, Шаурон районим и ДӀэ комиссариат
8(8777)88-34-81
с. Краснодарск, ур. Советск, 64

Адыгэ РеспубликэмкӀэ Адыгэ-КӀалэ, ТӀахутимыкӀов, ТӀулаш районим и ДӀэ комиссариат
8(8777)14-08-95
п. Имам, Серным ур., 45

ТЕЛЕГРАМ-КАНАЛЗУ

«Адыгэ — Служу Родине»

ЛИНИЕ ПЛЫРЫР

8(8772)52-11-28

ШЪУИМУНИЦИПАЛЬНЭ ПСЭУПІЭ ИДЗЭ КОМИССАРИАТХЭМ ЗАФЭЖЪУГЪАЗ

ИщыИэныгыгъэ щаим рипхыгъ

Къэгъагъэхэм ыкIи субтропическэ культурэхэм апыл Урысые шIэныгъэ-ушэтыпIэ институтым ритыгъ. Ащ иотделуу щаимрэ субтропическэ культурэхэмрэ афэгъэзагъэм илофшIэн шыригъэжъэгъагъ, ары итеклоныгъэхэм янахыбэр зэпхыгъэр. Ащ фэдэу зэлашIэрэ шIэныгъэлэжъым иIэр макIэл.

Тыу Мэджидэ 1945-рэ ильэсым, жьоныгъуакIэм къэхъугъ. А ильэс дэдэм ятэу Тлахыр Зэчэрые ыкIор игъонэмысэу дунаим ехыжыгъ. Янэу Тыу (Нэпсэу) Къарэ колхозым хэтэу изакъоу сабыитфыр ыплугъ. Ахэм ащыщэу плIымэ апшъэрэ еджапIэхэр къаухыгъэх, юрист, кIэлэегъаджэ, агроном хъугъэх.

Мэджидэ джыри кIэлагъ мэкъумэщ хъызмэтым ищыИэныгъэ рипхынэу ыгу зыреубытэм. ШIэныгъэлэжъ селекционер хъунэу зыпIэ иль кIалэм 1964-рэ ильэсым Мыекъуапэ дэтыгъэ мэкъумэщ техникумыр къызеухым, Пшызэ мэкъумэщ институтым, джы университетым, заочнэ шыкIэм тетэу щеджэнэу чIэхъабыгъагъ.

А ильэс дэдэм, ащыгъум зэрэхэбзагъэу, сэнэхъат зэзыгъэгъотыгъэхэр зызэгъырагъэ-кIыхэм, Чэчэн-Ингуш АССР-м агъэкIогъагъ, станицэу Ищерскэм исовхозэу «Теклоныгъ» зыфилорэм ибригадирэу IофышIагъ. Ащ икIи дзэ къулыкIуым кIогъагъэ.

1967-рэ ильэсым, къызе-гъэзэжъым ыуж мазэ нахыбэ темышIагъэу, къэгъагъэхэм ыкIи субтропическэ культурэхэм апыл Урысые научнэ-ушэтыпIэ институтэу Шъачэ дэтым илофшIэн шыригъэжъагъ. Заочнэ шыкIэм тетэу еджэзэ, ыпIэкIэ зигугъу къэтшыгъэ отделым шылажъэщтыгъ.

1973-м Тыум диплом IофшIагъэу щаим изегъэушъомбгъун фэгъэхыгъэр ытхыгъ. ЗэлашIэрэ шIэныгъэлэжъэу, мэкъумэщ шIэныгъэхэмкIэ докто-

КыгъэшIагъэм инахыбэр, ар лIэшIэгъуныкъом фэдиз, щаим ыкIи субтропикхэм къащэгъэкIыхэрэм япхыгъэ шIэныгъэ-ушэтын IофшIэным ритыгъ Шъачэ хэхъэрэ къуаджэу Тхъагъапшъэ щыщэу, УФ-м и Къэралыгъо премие къызфагъэшъошагъэу, Пшызэ шъольыр шIэныгъэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэшхоу, мэкъумэщ шIэныгъэхэмкIэ докторэу Тыу Мэджидэ Тлахыр ыкъом.

2000-рэ ильэс. УФ-м и Къэралыгъо премие къызищара-
тыжыгъэ мэфэкл Iофтхыабэр.

Тыу Мэджидэ икIарзынэщ

рэу, профессорэу Тхъагъушъэ Нухъэ научнэ пашэу илагъ.

1974-рэ ильэсым Мэджидэ младшэ научнэ IофышIэ хъугъэ, 1982-м старшэ научнэ IофышIэ ашыгъ. Ащ ыуж ильэситIу тешIагъэу Краснодар краим исубтропикхэм шай плантациехэр ащыгъэпсыгъэнхэм Iофэу пылым фэгъэхыгъэ диссертациеу ытхыгъэр къалэу Сыхъум къыщиухъумэжыгъ. 1989-рэ ильэсым ведущэ научнэ IофышIагъ, 1991-м къыщыу-

благъэу 2010-м нэс щаим ыкIи субтропическэ культурэхэм афэгъэзэгъэ отделым ипэщагъ, 1993-рэ ильэсым старшэ научнэ IофышIэ хъугъэ.

1997-м Тыум докторскэ диссертациеу Урысыем ищай плантациехэм нахыбэ къатыным ыкIи щаим изытет нахышIу шыгъэным научнэ лъапсэу илэхэм афэгъэхыгъэр къыухъумагъ, мэкъумэщ шIэныгъэхэмкIэ доктор хъугъэ.

1998-рэ ильэсым тичIыплэгъу

шIэныгъэхэмкIэ Адыгэ Дунэе Академием ичлен-корреспондент хъугъэ. Ар тихэгъэгу къыщыкIырэ шайхэм ащыщэу лъапкытфымэ яватор. Хэгъэгу зэошхом Теклоныгъэр къызщыдахыгъэр ильэс 20 зэрэхъурэм фэгъэхыгъэ ыкIи «Ветеран труда» зыфилорэ медальхэр, СССР-м и ВДНХ итыжын ыкIи иджерэ медальтIу, ВВЦ-м итыжын медаль къыфагъэшъошагъэх. Щаим фэгъэхыгъэ шIэныгъэ IофшIэгъэ 90-м ехъу иI.

2000-рэ ильэсым, а лъэхъаным институтым идиректорыгъэу Сапый Аслъан Махъмудэ ыкъом пэщэныгъэ зыдызэрихъэрэ шIэныгъэлэжъ купым хэтэу шIэныгъэмрэ техникэмрэ альэныкъокIэ УФ-м и Къэралыгъо премие Мэджидэ къыфагъэшъошагъэ. 2006-рэ ильэсым Пшызэ шъольыр шIэныгъэхэмкIэ изаслуженнэ IофышIэ хъугъэ. 2011 — 2013-хэм институтым ипашэ игодзэ IэнатIэр ыгъэцэкIагъ.

Охътэ зэфэшъхъафхэм ар субтропическэ ыкIи къыблэ шъольыр культурэхэм апыл отделым ишIэныгъэ IофышIэ шъхъалэу шытыгъ, шIэныгъэ-ушэтыпIэ институтым и Совет хэтыгъ, экспертнэ-методическэ комиссием итхъаматэ игуадзэщтыгъ.

Ильэсыбэрэ наукэм пылтыгъ Мэджидэ ишъхъэгъусэу Тыу (Кобл) Марыет Айсэ ыпхъури. Ар педагогикэ шIэныгъэхэмкIэ кандидат, ильэсыбэрэ инджылызбэзмкIэ ригъэджагъэх. Ильэс пшыкIуфт фэдиэрэ ишъхъэгъусэу зычIэт шIэныгъэ-ушэтыпIэ институтым щылэжъагъэу, пенсием мэкложыфэклэ Урысые къэралыгъо социальнэ университе-тым икъутамэу Шъачэ дэтым бзэ зэгъэшIэнымкIэ ыкIи романо-германскэ бзэхэмкIэ икафедрэ Iутыгъ, доцентыгъ, директорым игуадзэщтыгъ.

Тыу Мэджидэ пенсием щыл, ныбжыыр хэклотагъ нахъ мышIэми, илофшIэн лъегъэкIуатэ. Джы ар ежъ иччыгъатэу нахыпэ-кIэ уахътэ къызфыхымыгъэкIышъуштыгъэм щэлажъэ, ипхъорэлъф цIыкIу адепIу. Иинститут гупсэу Iэпэлэсэнныгъэу иIэр джыри зыщыщыкIагъэм зэпхыныгъэ дыриI.

ЗэлашIэрэ шIэныгъэлэжъ селекционерыр ищыИэныгъэкIэ ыкIи шIэныгъэ IофшIэнымкIэ шапхъэу илэхэм афэшъыпкъ, Шъачэ инаучнэ еджапIэ изегъэушъомбгъун ыкIи хэбзэшIоу илэхэр лъыгъэкIотэгъэнхэм ышъхэкIэ хэлажъэ.

НЫБЭ Анзор.

Апэрэ IэпыIэгъу зэрарагъэгъотыщтыр арагъэшIагъ

Ветеранхэм я Урысые общественнэ организацие и Адыгэ республикэ къутамэу «ДзэклIолI зэкъошныгъэр» зыфилорэм Гуфэкло ротэ илэ хъугъэ.

Ротэм хэтхэ Андрей Ткачевымрэ Никита Литвиненкэмрэ Ионыггом и 9-м гурыт еджапIэу N 17-м Iофтхыабзэ щызэхашагъ. Ар ублэпIэ дзэ ухъазырыныгъэм фэгъэхыгъагъ.

ЕджапIэм икIэлэеджакIохэу я 5-рэ «В», «Г» ыкIи я 9-рэ «А» класхэм арысхэр мыш къыхагъэлэжъагъэх. Гуфэкло ныбжыкIэхэм сыхъатэу шырагъэкIокIыгъэм лы-

кIэкIыныр, фыкъоныгъэ лъэпкъэу щылэхэр ыкIи ащ фэдэ зыхъурэм апэрэ медицинэ IэпыIэгъур зэрябгъэгъотыщтыр шыкIэхэр арагъэлэжъу-гъэх. Сыда плIомэ ащ фэдэ шIэныгъэхэр ялэнхэм, чIыплэ гузэжъогуу зифэхэкIэ тхъамыкIагъо къызэхъулагъэм къэмыщтэхэу игъом IэпыIэгъу рагъэгъотыным мэхъанэ иI.

Джаш фэдэу дзэкъулыкъушIэхэм ащыгъ шъуашэхэм ыкIи джырэ лъэхъаным диштэрэ ухъумэн амалхэу зэолIхэм агъэфедэхэрэм ныбжыкIэхэр нэлуасэ афашыгъэх.

Егъэджэгъу сыхъатыр гъэшIэгъонэу рекIокIыгъ, кIэлэеджакIохэм зэкIэри агу зэрэрихырэр къахэщэу гуфэклохэм упчIабэ къафагъэзагъ.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Общественнэ организацие «ДзэклIолI зэкъошныгъэр»

«ТЫРГЪЭТАО»

шлэхэу къагъэлъэгъошт

Адыгэ Республикэм и Камернэ музыкальнэ театрэу Хьанэху Адам ыцлэ зыхьырым къэгъэлъэгъониклэм изыфэгъэхъазырын ыухыгъ.

Театрэм ихудожественнэ пашэу, Урысыем, Адыгеим искусствэхэмклэ язаслуженнэ Иофшлэшхоу Сулейманов Юныс къызэриуагъэмклэ, Галина Лодяновам итхыгъэу «Тыргъэтао» Иоф дашлагъ. Шьугу къэдгъэкыжын, АР-м культурэмклэ и Министерствэ драматург-хэм азыфагу зэнэкъокъоу щызэхичэ-гъагъэм Галина Лодяновам ипъесэу «Тыргъэтао» хэлэжъагъ ыкли я 3-рэ чыплэр къыщыдихыгъ. Партиеу «Единэ Россием» ипроектэу «Хэгъэгу цыклум икултур» зыфилорэм игрант ишуагъэклэ къэгъэлъэгъоныр театрэм ыгъэуцугъ. Ащ фэгъэхыгъ театрэм ихудожественнэ пашэ гушылэгъоу дэтшыгъэр.

— **Адыгэ лъэпкъым итарихъ илъэс 2400-клэ узэклэбэжъмэ къыхэхъухъэгъэгъэ хъугъэ-шлагъэм сыда зыкыфэгъэгъэзэгъэр?**

— Адыгэ Республикэм илъэпкъхэм якультурэ къэухъумэгъэным фэшл искусствэм епхыгъэ Иофшлагъэхэм мэхъанэ-шо ялэу сэлъытэ. Тарихълэжъхэм зэралъытэрэмклэ, меотхэмрэ синдхэмрэ адыгэ лъэпкъым иатэплашъэхэр атекыгъэхэу ары, ахэм ялэхъан Иофшлагъэм къырегъэлъэгъукы. Ащ пылъ тарихьыр эклэ къэгъэлъэгъошъуцтэп, ау авторым лэубытыплэ ышлырэр зы лахъ.

— **Къэгъэлъэгъоным Иоф дзы-шлагъэхэм ягугъу къытфэшлба.**

— Сэ къэгъэлъэгъоным режиссерэу сьдэлэжъагъ. Артист закъохэр арэп спектаклым хэлэжъэрэр, оркестрэ псау игъус. Лый Бэлэ Тыргъэтао ироль къешы. Артистхэм ащыгъыштым Даур Людмилэ фэгъэзагъ. Сценографиер Сихъу Рэмэзан ыпшъэ илъ. Мэкъамэхэр композиторэу Андрей Семеновым ытхыгъэх ыкли дирижерэу хэлэжъэ. Москва щыщ Владислав Старчевскэм усэхэм

Камернэ музыкальнэ театрэр

Иоф адишлагъ. Хореографиер Хьоджэе Иланд ыгъэуцугъ. Юныгъом и 27-м апэрэу къэдгъэлъэгъонэу тетыубытагъ. Тызэрэгугъэрэмклэ, еплыхэрэм ашогъэшлэгъон хъуцт.

— **ИофшлэныкIэм укытфите-гушылагъэмэ дэгъугъэ.**

— Гум къыпкъырыкыизэ псэурэ адыгэхэм къаклугъэ щылэныгъэ гъогу мыпсынклэр къэгъэлъэгъоным пхырыщыгъ. Гупшысэ куу хэлъ. Синдхэмрэ меотхэмрэ урымхэм сатыу адашлыщтыгъ. Боспорыпщым хылагъэклэ чыгур атырихынэу фежъагъ. Ар зыфэмыщэчыгъэ Тыргъэтао бзылфыгъэ лъэшэу къычлэкыгъ, илъэпкъ игъунапкъэхэр къыгъэгъунагъэх, яшхъафитныгъэ къыухъумагъ.

Театрэм пшъэрылъ шъхъалэу илэр тикультурэ иклэн бай къэтыухъумэныр ары. Непэрэ мафэм ар зэрифэшъуашэу тэгъэцаклэу сэлъытэ. НыбжыкIэхэм титарихъ ятэгъашлэ.

— **Актерхэм къэгъэлъэгъоным кын далъэгъугъа?**

— Роль пэпчъ сабыном фэдэу зэхэшлэ, апэ оцынэ, етланэ екIоплакIэ къыфэгъоты, уесэ, нэужым угу фэбагъэ къыфехъэ, шлу олэгъу. Актер пэпчъ зыфэгъэгъэгъэ ролыр пкъырыхъагъ, къадэхъугъ. Камернэ музыкальнэ театрэм щылажъэхэрэм анэмыклэу Къэралыгъо академическэ ансамблэу «Налмэсым»

икъэшъуаклохэр, Къэралыгъо симфоническэ оркестрэм имузыкантхэр, купэу «Ошъутенэм» иорэдылохэр, Лариса Тупчевар зипэщэ клэлэцыкIу къэшъокIо купэу «Сюрприз» зыфилорэр къэгъэлъэгъоным хэлэжъагъэх. Адыгэ шъуашэм идэхагы, къашъом купкIэу илэри, лъэпкъ шэн-хабзэхэри къашъом щыпхырыт-щыгъэх.

— **«Тыргъэтао» адыгэ лъэпкъым икултурэ Иофшлагъэ хэхыгъэу къыхэнэщтэу къыс-щэхъу.**

— Театрэм плуныгъэ мэхъанэу илэм зэрэхэхъуагъэм, ар щылэныгъэм зэрэщыщым, плэшлэгъухэр ыкли плэужхэр зэрэзэрипхыхэрэм щэч хэлъэп. Мы къэгъэлъэгъоныр лъэпкъ културэм къыхэнэщт. Адыгэ Республикэм и Камернэ музыкальнэ театрэ илофшлэгъу лъэхъан цыфхэр ыгъэгъушлэщтых. Адыгеим икултурэ титеатрэ чыплэ гъэнэфагъэ щыубытыгъ. Анахъ цыкIухэм къащегъэжъагъэу анахыжъхэм анэсэу тикъэгъэлъэгъонхэм зэплъынхэ ахагъотэщт. Цыфхэм тызэлъашлэ, таджъ къэкIох, къытэплъы-хэрэм тафэшъыпкъэу тэлажъэ.

— **ЛъэхъаныкIэр мафэклэ ежъугъэгъэжъэнэу тышгъуфэлъаIo.**

— Шьопсэу.

ЛЪЭПШЪЫКЪО Фатим.

«Шъоушыгъу узым иеджаплэхэр»

Адыгэ республикэ клиническэ симэджэщым ыкли лэзаплэхэм «Шъоушыгъу узым иеджаплэхэр» къащызэлъахыгъэх. Мы узыр зилэ нэбгырэ мин 16-м ехъу тишъолыр щэпсэу ыкли илъэс къэс ахэм япчъагъэ хэхъо. Ахэм лэпылэгъу афэхъунхэм мы еджаплэхэр фытегъэпсыхъагъэх.

Нэбгыри 7 — 10 фэдиз хъурэ купыр врач-эндокринологым ыпклэ хэмылъэу регъаджэ. Анахъэу арагъашлэхэрэр: шъоушыгъу узым зызэриушъомбгъурэр, тэрэзэу узэрэшхэщтыр, инсулиным ишапхъэ къызэрэплъытэщтыр, лъым хэлъ шъоушыгъум узкылыпплээн фаер, нэмыкIэхэри.

Мыекъуапэ илэзаплэхэу еджаплэхэр зыдэщылэхэр:

ур. Шоссейнэр, 2Б, ур. Чкаловым ыцлэ зыхьырэр, 77.

УПСАУНЭУ УФАЕМЭ

БЖЫХЬЭМ
ЗЫФЫТЕТЭГЪЭПСЫХЬЭ

Къызэтынэклыгъэх гэмэфэ мазэхэр, мэфэ фабэхэр, жьоркхэр. Тэкълү-тэкълүзэ жыр нахь къэучылатэ, оцхымы «тыкыгыотыжыгъ». Кэкълэу къэплон хумэ, бжыхьэм «ымэ кытэугъ». Арышъ, ащ зыфытедгъэпсыхьан фае а уахьтэри тэрэзэу итшыным, кымафэми тыфэхъазырыным фэш. Ащ пае пкышъолым лэпылэгъу ищыклагъ, бжыхьэм кыдэкларэ зэпахырэ узхэм ар апэуцужьын ыльэклын, иммунитетэу нахь махэ хьугъэр къэлэтыгъэн фае. Сыда ащ пае пшэмэ хьуцтыр?

Иммунитетыр къэлэтыгъэным, ащ лэпылэгъу уфэхьуным апае медицинэ шэныгъэм бэ амалэу кытырэр, кызырыкхэу, хэти ыгъэцэклен ыльэклынэу. Ахэм ащыщхэм ягугъу мы тхыгъэм кычытшышт.

Цыфым ииммуннэ системэ – пкышъолыр зыухьумэрэ, зэпахырэ уз зэфэшхьафхэм, чыюпсым изытет псауныгъэм зэрарамыхынымккэ лэпылэгъу фэхьурэр, кыуачлэу ащ илэр ары. Ар зыпкъ итэу, иммунитет дэгъу уилэ зыхьуккэ, эпидемиехэм ягъом уипсауныгъэ зэщыкыном утешыныханэу щымытэу алытэ специалистхэм. Ау мэфэ чыылэхэм, зэпахырэ узхэм уапэуцужьышъуным непэ пкышъолыр афэбгъэхъазырын фае, сыда плэмэ иммунитетыр кыелыхыгъэмэ, ар ом изэ-

фэхьухэрэм ащыщых витамин купэу В-м хахьэхэрэр. Ахэр ахэлъых пцэжыиэм, лым, гъэшхэккхэм, клэнклэм, лэжыгъэ зэфэшхьафхэм.

Гъучыр (железэр) зыхэлъ гъомылапхьэми пкышъолыр ащышъумыгъаки. Ар икыоу цыфым лэклымыхъэ хумэ, лым хэлъ гемоглобиныр кыелыхы, ащ ыпкъ кыккэу клеткэхэм кислородэу алэклахьэрэм кыщэккэ. Ахэм кыаклэлъэккэу цыфыр псынклэу пшыныр, ышъхъэ унэзэныр, клочаджэ хьуныр. Ар (железэр) бэу ахэлъ былымылым, шум, хым кыкхьырэ гъомылапхьэхэм («морепродукты» зыфалохэрэм), клэнклэм, мылэрысэм (кышъор темыхэу), нэмыкхэм.

Щэхэккэ гъомылапхьэхэр щышъумыгъэзыех

Бжыхьэм иммунитетыр бгъэпытэным пае пкышъолымккэ фэдэу щыт бактериехэр (пробиотикхэр) бэу зыхэлъ гъэшхэккэ гъомылапхьэхэр бгъэфедэнхэ фае, гушылэм пае, йогурт зэфэшхьафхэр, щышъу, нэмыкхэри. Зышъушъумыгъэгъуш: зэпахырэ узхэм бжыхьэ-кымафэ лэпхьанхэм жьугъэу кыжыкхэрэм пкышъолыр апэуцужьын ыльэклынмккэ мэхъанэшхо ил ккэтыи зэхэтым (микрофлорэм) изытет.

Джащ фэдэу шур илыгъэу бгъэулэуным уфэсакын зэрэфаери диетологхэм кыхагъэщы. Бжыхьэ лэпхьаным шьоур, пхьэшхьэ-мышьхьэ гъэгъугъэхэр (мышьхьэ магнийер ыккэ калиир бэу ахэлъ), чэтылыр нахьыбэу бгъэфедэн фаеу ахэм алытэ. Щитовиднэ железам а лэпхьаным лэпшэу ищыклагъ йодыр. Ар бэу зыхэлъ хы пцэжыиэхэр пшыхнхэ фае. Мыщ дэжыым зы лэныкыо джыри шьуналэ тешьодгъадзэ тшюигъу: тэкълү-тэкълэу, ау нахьыбэрэ ушхэныр нахьышлэ («дробное питание» зыфалорэр) зэххэгъум бэу, ау маккэрэ ушхэным нахы. Шум ащккэ лэпылэгъу шьуфэхьу.

Вакцинэ зыхьабгъэлъхьаныр

Эпидемиологхэмрэ инфекционистхэмрэ зэралытэрэмккэ, шэклогъум иублэгъу

ары зэпахырэ узхэм яапэрэ чэзыу кызежьэрэр. Арышъ, ахэм апэуцужьырэ вакцинэм ихэлъхьэгъу, сыда плэмэ ар кызыпхалъхьагъэм тхьамэфиц зытешлэккэ ары нылэп ащ «ипшъэрылъ» зыгъэцаккэрэр.

Мыхэм зэккэми адаккэу уналэ зытебгъэтын фаер пкышъолым тэрэзэу зыгъэгъэпсэфыныр ары. Чэщ-зымафэм сыхьати 6 — 8-м цыфыр чыен фае иммунитетыр зэщымыкыном, вирусхэм апэуцужьын кыуачлэ илэным афэш.

Пкышъолыр псыхьэгъэныр, нахьыбэрэ кыккэу хьэгъэныр

Псауныгъэмккэ мыхэм мэхъанэшхо зэралэр пстэуми ашлэ, ау илэпсым иуахьтэхэр зышъызэблэккыхэрэ лэпхьанхэр пкышъолым кын кышъымыкыоу зэпичынхэмккэ ахэр лэпылэгъушлэ кыфэхьу. Пкышъохэм узэралэтышт шыккэр арэп шьхьалэр – шьукъэшшошта, хьауми пчэдыжыккэрэ кышъуучыкхьащта е шугъолпыжыным ыпэккэ тэкълэу кышъууккыкхьащта — сьд фэдэ шыккэ кыкхьэшхьуыгъэми, пкышъолыр нахь псыхьагъэ, зэпахырэ узхэм апэуцужьынымккэ кыуачлэ илэ хьуцт.

Игъоми ушхэн фае

Бжыхьэм зэхьоккыныгъэу пкышъолым зэхилэхэрэр нахь фэгъэпсынклэгъэнхэм фэш игъом угъолпыжыным, зыбгъэчыеккыным ямызакыоу, игъоми ушхэн фае. Диетологхэм зэралытэрэмккэ, пчэдыжыкхьэмккэ анахь охьтэшлур сыхьатыр 7-м кышъегъэжыагъэу 9-м нэс; щэджэгуахьэр – сыхьатыр 3 – 4-м пшымэ нахьышлэ, пчыхьэшхьахьэр (мыонтэгъоу) – учыежынккэ сыхьати 3 фэдиз илэу.

Угъолпыжыным ыпэккэ жьы кыабзэм тэкклурэ ухэтмэ, пкышъолымккэ дэгъу, нахь пытэу учыенмккэ ишлугъэ кыккэу.

Псауныгъэ Тхьэм кышъуэт.

**Зыгъэхъазырыгъэр
ЖАККЭМЫККЭ Аминэт.**

хьоккыныгъэхэм, сымаджэ хьугъэ цыфхэу пскэхэрэм, псыхэрэм пкышъолыр ащыуухьумен лэпэккыштэп.

Витаминхэр пкышъолым ежъугъэгъотых

Дэгъу гэмэфэ мазэхэм пхьэшхьэмышьхьэхэр, хэтэрыккхэр шьушхыгъэхэмэ. Ау зышъушъумыгъэгъуш витаминхэр пкышъолым зэрэщызэлумккэхэрэр, тэкълү-тэкълэу ахэр зэрэхэмыкхьэхэрэр, псынклэу зэрэщызэбгырыккыхэрэр. Арышъ, ахэр шьуиланэхэм бжыхьэми атэтынхэ фае. Иммунитетым анахь ищыккэгъэ витаминэу С-р цитрусхэм, киви, щыбжыи лэшлэм ахэлъ. Джащ фэд, нервэ зэхэтхэмккэ, кышъом изытетккэ, нэмыкхэмккэ пкышъолым лэпылэгъушхо

АР-м и Къэралыгъо автоинспекция къеты

Ешъуагъэу нэбгырэ 19 къаубытыгъ

Икыгъэ тхьамафэм, Юныгъом и 2 — 8-м, Адыгеим игогухэм хъугъ-шлэгъи 6 къатехъухагъ, ахэм апкъ къикъикъ нэбгыри 8-мэ шъобжхэр атещагъэх. Тхьамафэм къыклоцъ ешъуагъэу автомобилир зезыфэщтыгъэ нэбгырэ 19 къаубытыгъ.

Ащ нэмыкълэу, пълэу зигугъу къэтшырэм къыриубытэу шъобжхэр зыхамыхыгъэ гъогу-транспорт хъугъ-шлэгъи 111-рэ тишъолыр щатхыгъ. Ахэм ащыцъу нахьыбэр зыщагъэунэфыгъэр къалэу Мыекьуапэ — 39-рэ ыкълэ Тэхьутэмькыое районыр — 29-рэ.

Къэралыгъо автоинспекцием къызэритыркълэ, хъугъ-шлэгъэ 30-мэ лъапсэ афэхъугъэр машинэхэм азыфагу илын фэе зэпэчыжъагъэр зэраукъагъэр ары, адрэ хъугъ-шлэгъэ 18-мэ — зиклогъу

автомобилыр благъэкыгъэп, 6-р — тэрэуу къызэрэзэкълэмыкълэуагъэхэм япхыгъ, 2-р — дэчъэхыгъэх, 22-р — щыт транспортим еутэкыгъэх.

А мафэхэм къаклоцъ гъогурыклоним ишапхъэхэм япхыгъэу укьоныгъэ 1450-рэ зэрахъагъэу инспекторхэм къыхагъэщыгъ.

Ешъуагъэу къаубытыгъэ водитель 19-мэ административнэ пшъэдэкълэжъ арагъэхыщт. Джащ фэдэу лъэсрыкълэ 81-мэ административнэ протоколхэр афатхыгъэх.

Гъогурыклоним ишапхъэхэр шлок имылэу агъэцэкълэнхэу Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекция транспорт амалхэр зезыфэхэрэм закыфегъазэ. Анахъэу мээхэ уахътэм сакъыныгъэ къызхагъэфэнэу, псынклэу мызеклонхэу.

Шапхъэхэр агъэцэкълэнхэм къыфэджагъэх

Зыныбжъ имыкьугъэхэр зыхэфэхэрэ гъогу-транспорт хъугъ-шлэгъэхэм къащыгъэкълэгъэныр зы пшъэрылгъ шъхьалэу Адыгеим и Къэралыгъо автоинспекция ыпашъхъэ итхэм ащыщ.

Ащ епхыгъэу гъогу полицейскэхэм зэпымыоу еджаплэхэм ачлэс клэлэеджаклохэм, студентхэм, клэлэегъаджэхэм ыкълэ ны-тыхэм зэлукълэгъухэр адызэхашъэх.

Ахэм ащыщ ны-тыхэм язэлукълэгъоу лицееу N 8-м бэмышлэу щыкълэуагъэу гъогурыклоним ишапхъэхэр зыщыкълэджыкълэжыгъэхэр.

Инспекторхэм ны-тыхэм къафалотагъ яклэлэцылкълэхэм автомобилхэр зэрыклорэ гъогур щынэгъончъэу зэрэзэпачыщтыр, ошлэ-дэмышлагъэу гъогум зыщырихьыллэнхэ ылъэкълэщтыр ыкълэ зыныбжъ имыкьугъэхэм зэрахъэрэ укьоныгъэхэмкълэ, бзэджэшлагъэхэмкълэ ахэм пшъэдэкълэжъ зэрахъырэр.

Джащ фэдэу зэлукълэгъум къыщыхагъэщыгъэхэм ащыщ джырэ лъэхъаным диштэрэ транспорт лъапкъ зэфэшъхьафхэу лэахъохэм яклэсэу агъэлорышлэхэ—рэм щынагъоу къыздахьын алъэкълэщтыр ыкълэ ащ лъэшэу ны-тыхэм аналэ тырагъэтын зэрэфаер. Зыныбжъ имыкьугъэхэм автомобилыр зэрафэнэу лизын

арамытыным аналэ тырагъэдзагъ.

Юфтхъабзэм иклэухым полицейскэхэр къыфэджагъэх мафэ къэс гъогурыклоним ишапхъэхэр ны-тыхэм клэлэцылкълэхэм агу къагъэкълэжыныу, шапхъэхэр зэрагъэцаклэрэр ежъхэм ящысэхэмкълэ арагъэлэгъуэз, ныбжыкълэхэм ящылэныгъэ ыкълэ япсауныгъэ къэухъумэгъэнэу.

Клэлэеджаклохэм ящынэгъончъагъэ гъэпытэгъэныр

Юфтхъабзэу «Внимание — дети!» зыфилоэрэм къыдыхэлгытагъэу, АР-м икъэралыгъо автоинспекторхэм республикэм игъэсэнэгъэ учреждениехэм егъэджэн сыхъатхэр ащызэхашъэх. Гъогу-транспорт чыплэхэм клэлэеджаклохэр щынэгъончъэу зэращызеклощт шыкълэхэм ахэр афэгъэхъыгъэх.

Юфтхъабзэхэм ны-тыхэр ыкълэ инспектор ныбжыкълэхэм яотрядхэр къыхагъэлэжъагъэх. Республикэм иеджэплэ зэфэшъхьафхэм зэлухыгъэ сыхъатхэр ыкълэ «щынэгъончъагъэм итакыкълэхэр» ащыкълэуагъэх.

Гъогурыклоним ишапхъэхэр бгъэцэкълэнхэм имэхъэнэ шъхьалэ полицейскэхэм къалотагъ, егъэджэн роликхэр арагъэлэгъуэ, «унэр — еджаплэр — унэр» зыфилоэрэ гъогур зэрэгъэпсыгъэр ныбжыкълэ цыкълэхэм адызэхашыгъ.

Хэушъхьафыкълэгъэ еджэплэ транспорт площадкэхэм яшлуагъэкълэ гъогур тэрэуу зэрэзэпачыщтыр, чыплэ гузэжъогъухэм зэрарымыфэщтыр клэлэеджаклохэм кларагъэджыкълэжыгъэх.

Инспекторхэм адашылгъэ зэдэгущыгъым иклэух шлок имылэу гъогурыклоним ишапхъэхэр зэрагъэцэкълэщтымкълэ клэлэцылкълэхэм гущылэ къатыгъ.

Зэнэкьокъу зэхашъ

Унагъом и Ильэс епхыгъэу Урысые зэнэкьокъоу «Гъогу щынэгъончъэр клэлэцылкълэхэм апай» зыфилоэрэ Урысыем хэгъэгу клоцъ Юфхэмкълэ и Министерствэрэ просвещениемкълэ и Министерствэрэ зэгъусэхэу зэхашъ.

Зэнэкьокъум унэгъо командэ анахъ дэгъур къыщылэгъошът, зэрагъэнаферэмкълэ, ар ильэс къэс рагъэкълэщтыр.

Мы зэнэкьокъу Урысыем цыфыбэ зыхэлэжъэрэ хъугъ-шлэгъэшхомэ ащыщ, гъогум щынэгъончъэу зэрэщызеклощтыр ашлэным, клэлэеджаклохэм культурэу, интеллектуальнэ-творческэ сэнэушыгъэу ахэлъым зегъэушомбгъугъэным ыкълэ гъогурыклоним ишапхъэхэр агъэцэкълэнымкълэ пшъэдэкълэжъэу ахьырэр агурыгъэлэгъэным афэлорышлэщт.

Художественнэ творчествэм ыкълэ гуманитар технологиехэм хэхъоныгъэ ашынымкълэ Урысые гупчэр зэнэкьокъум иоператор.

Едзыгъуи 7-клэ анахъ дэгъухэр къыхахыщтыр: кино ыкълэ анимационнэ кино; ордэкълэоныр; медиа; сурэтшыгъэр ыкълэ плакатыр; комиксхэр; джэгукълэр; просветительскэ проектхэр.

Зэнэкьокъум хэлэжъэнхэу рагъэблагъэх клэлэеджаклохэу ильэси 8 — 18 зыныбжъэрэ ыкълэ ны-тыхэмрэ клэлэцылкълэхэмрэ якомандэхэр, нэмыкълэу унагъом исхэри хагъэхъанхэ алъэкълэщт.

Юфшлагъэхэр 2024-рэ ильэсым Юныгъом и 2-м къыщегъэжъагъэу и 30-м нэс цифрэ платформэу <https://bdd-rus.ru/> агъэхъын алъэкълэщт.

Чъэпыогъум и 1-м къыщегъэжъагъэу и 15-м нэс лъэныкълэ зэфэшъхьафхэмкълэ экспертхэм ахэм уасэ къафашылъщт.

Зэнэкьокъум фэгъэхъыгъэ игъэкълотыгъэ къэбарыр ыпшъэкълэ зигугъу къэтшыгъэ федеральнэ гупчэм иофициальнэ сайт ижъугъотэщт: <https://vcht.center/events/bdd/bezopasnaya-doroga-detyam/>.

Нэклубгъор зыгъэхъазырыгъэр
ЮШЫНЭ Сусан.

Сурэтхэр: Къэралыгъо автоинспекциер.

Кушъхьэфэчъэ спортыр

Медальхэр къахьыгъ

Кушъхьэфэчъэ спортымкӀэ къэралыгъом ичемпионатрӀэ ипервенствэрӀэ, джащ фэдэу Урысые зэнэкӀокӀухэр къалэу ОмскӀэ щыкӀуагъэх. Адыгэ РеспубликӀэм испортсменкӀэхэм джэрз медальхэр къафагъэшъошагъэх.

ХагъэунэфыкӀырӀэ чӀыплӀэр шӀолъырым къыфӀэзыхьыгъэхэр Анастасия МогилевскаямрӀэ Диана ГейкорӀэ. Ахэм илӀэс 19 – 22-рӀэ зыныбжӀхэм якуп зыцаушӀэтыгъ, ахэр къыздӀэчӀэнэу «Медисон» зыфилорӀэм хӀэлъагъэх. Мы лӀэныкӀом командӀэр нӀбгыритлӀумӀэ къыщагъӀэагъо, эстафетӀэр зӀлӀахызӀэ адрӀэ спортсменкӀэхэм янӀэкӀокӀух.

Урысыем ипервенствӀэ текӀоныгъӀэр къыщыдӀэзыхьыгъэхэр Москва къыкӀыгъэхӀэ Софья БалаевамрӀэ Ирина МурзинамрӀэ. ЯтӀонӀэрӀэ хъу-гъэх ТульскӀэ хӀэкум илӀыкӀохӀэу Дарья ЕрмоловамрӀэ Анна Смирнов-амрӀэ.

Футбол

Команди 5 хӀэлажъэ

ФутболымкӀэ Урысыем ичемпионатӀэу ШъачӀэ щыкӀощтым Адыгеир къыщызыгъӀэагъощтым икӀыхӀэхын фӀэгъэхьыгъӀэ зэнэкӀокӀур шӀолъырым щырагъӀэагъ. ЗӀхӀэщакӀохэм зӀрагъӀэнӀэфагъӀэу, командӀэ пӀӀчӀэ футболисти 8 хӀэхъ.

АпӀэрӀэ турым «Троя» зыфилорӀэр «Спортмастерым» лӀукагъ ыкӀи 3:0-у текӀуагъ. Артем Косян, Иван Матрениным ыкӀи Всеволод Сухотериным гъогӀгъу зырызӀэ къӀалапчӀэм лӀгуаор дадзагъ. КъуаджӀэу КошхъаблӀэ икомандӀэу «Zih» зыфилорӀэм хӀэт ДжыгунӀэ Арсен къӀалапчӀэм лӀгуаоу дидзагъэм ишӀуагъӀэ, ДжӀэджӀэ районыр къӀэзыгъӀэ-лӀэагъӀэ «Братствэм» текӀуагъэх.

НепӀэ ятӀонӀэрӀэ турыр рагъӀэжъӀшт. МФОК-у «ОшӀутенӀэр» «Троем» лӀукагъӀшт, ешӀӀэгъур пчыхъэм сыхъатыр 8-м рагъӀэжъӀшт. Ащ ыуж «Zih» ыкӀи «Спортмастер» зӀдешӀэщтых.

Гандбол

ЕшӀӀэгъур шӀуахьыгъ

ГандболымкӀэ Урысыем ипервенствӀэ хӀэлъӀэрӀэ командӀэхэм илӀэсыкӀэ лӀӀэхӀаным къыдыхӀӀытӀэгъӀэ ешӀӀэгъухэр аублагъэх. Мыщ зыныбжӀ илӀэс 21-м шӀомыкӀыгъӀэ пшъашӀӀэхэр хӀэлажъэх.

«АГУ-Адыфым» иныбжыкӀэ командӀэ тӀогъогӀгъо «Черномор-ка-2» зыфилорӀэм МыекъуапӀэ щыдешӀагъ. ЗӀлӀуӀӀэгъуитӀури хъакӀӀэхэм ахьыгъ — 21:35 ыкӀи 27:33. ТикомандӀэ хӀэт ДӀргушъӀэо ДаринӀэ къахӀэщыгъ, къӀалапчӀэм лӀгоуи 10 дидзагъ.

КъатхӀэхӀэрэм яшӀошӀрӀэ редакцием иеплӀыкӀӀэхӀмрӀэ зӀтемыфӀӀхӀэ алӀӀэкӀышт.

НӀкӀлубгъор зыгъӀэхъазырыгъӀэр БЗӀШӀУ Асхъад.

ЗӀхӀэзыщагъӀэр ыкӀи къыдӀэзы-гъӀэжыгъӀэр:
АР-м лӀӀӀпкӀэ лӀофхӀэм-кӀӀэ, лӀӀкӀыб къӀэралхӀэм ащышӀсӀурӀэ тилӀӀӀпкӀэ-гъӀухӀэм адырӀӀӀэ зӀпхы-ныгъӀэхӀэмкӀӀэ ыкӀи къӀӀбар жъуӀгъэм инамалхӀэмкӀӀэ и Комитет
Адресыр:
385000
къ. МыекъуапӀэ,
ур. КрестьянскӀэр, 236

Редакциер
зӀдӀэщыгъӀэр:
385000,
къ. МыекъуапӀэ,
ур. ПервомайскӀэр, 197.
ТелефонхӀэр:
приемнӀэр:
52-16-79

Редакцием авторхӀэм къаӀихьӀэрӀэр А4-кӀӀэ заджӀэхӀэр тхъӀапӀэхӀэу зипчъагъӀӀӀэ 5-м емыхъухӀэрӀэр ары. Са-тырхӀэм азыфагу 1,5-рӀэ дӀӀӀгъӀэу, шрифтыр 12-м нахъ цӀыкӀлунӀэу щытӀӀ. Мы шапхъӀ-хӀэм адимыштӀэрӀэ тхыгъӀэхӀэр редакцием зӀкӀӀӀгъӀӀӀожыкӀых.
E-mail: adygvoice@mail.ru

ЗыщаушыкӀытыгъӀэр:
УФ-м хъутын
лӀофхӀэмкӀӀэ,
телерадиокъӀэтын-хӀэмкӀӀэ ыкӀи зӀлӀы-лӀэсыкӀӀэ амалхӀэмкӀӀэ и МинистерствӀэ и Темыр-Кавказ чӀыпӀӀӀэ гъӀӀоры-шӀӀӀӀӀӀ, зӀраушыкӀытыгъӀэ номерыр
ПИ №ТУ23-00916

ЗыщыхаутырӀэр
АО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. МыекъуапӀэ,
ур. ПионерскӀэр,
268

ЗӀкӀӀэмкӀи
пчъагъӀэр
4523
ИндексхӀэр
П 4326
П 3816
Зак. 1544

Хъутынм
узщыкӀӀӀтхӀӀӀӀӀ
щыт уахьтӀэр
Сыхъатыр
18.00
ЗыщыкӀӀӀтхӀӀӀӀӀ
уахьтӀэр
Сыхъатыр 18.00

Редактор шъхъаӀӀэр
МӀӀӀӀӀӀӀӀ Сайд

Редактор
шъхъаӀӀэм игуадзӀэр
ТӀу 3. Дз.

ПшъӀӀӀӀӀӀӀ
зыхьӀӀӀӀӀ секретарыр
ЖакӀӀӀӀӀӀ А. 3.